

Skúli Þórðarson
Suðurlandsbraut 24
108 REYKJAVÍK

Garðabær, 30. ágúst 2022
Málsnúmer: 202208-0014
ELF/ÓKN

Efni: Mat Náttúrufræðistofnunar Íslands á veiðipoli rjúpnastofnsins haustið 2022

Náttúrufræðistofnun Íslands hefur metið veiðipól rjúpnastofnsins haustið 2022 og er niðurstöðurnar að finna í meðfylgjandi greinargerð. Forsendur matsins byggja á þeirri stefnu stjórnvalda að rjúpnaveiðar skuli vera sjálfbærar í þeim skilningi að stofninn nái að sveiflast á milli lágmarks- og hámarksára innan þeirra marka sem náttúruleg skilyrði setja honum hverju sinni.

Enginn ágreiningur var um ástand rjúpnastofnsins 2022 og árangur veiðistjórnunar 2005 til 2021 á samráðsfundi fulltrúa Náttúrufræðistofnunar Íslands, umhverfis- og auðlindaráðuneytis, Umhverfisstofnunar, Skotveiðifélags Íslands og Fuglaverndar sem haldinn var 29. ágúst sl.

Í hnotskurn sýna talningar fjölgun rjúpna á nær öllum talningarsvæðum 2021–2022. Staða stofnsins fer að nokkru eftir því við hvaða tímabil og hvaða landsvæði er miðað en til lengri tíma litið hefur rjúpnastofninum hnignað. Sé viðmiðið síðustu 20 ár eða svo þá er stofninn yfir meðallagi að stærð en undir meðallagi samanborið við síðustu 60 ár.

Miklar breytingar urðu á lýðfræði rjúpunnar í kjölfar friðunar 2003 og 2004 og breytinga á veiðisókn frá og með 2005. Þetta lýsir sér m.a. í því að affallaþáttur, sértækur fyrir fugla á fyrsta ári, sem áður var lýðfræðileg skýring stofnsveiflunnar, sýnir nú engin tengsl við stofnstærð. Einnig, að affallaþáttur sem er sameiginlegur aldurshópunum og var áður lýðfræðileg skýring niðursveiflu stofnsins (veiðar eru hluti af þessum stuðli), sýnir nú tengsl við stofnstærð árið á undan og breytingar á honum ráða því að rjúpnastofninn á Norðausturlandi rís og hnígur á fimm ára fresti.

Viðkoma rjúpunnar var mæld í tveimur landshlutum 2022 og var viðkomubrestur á Norðausturlandi og léleg viðkoma á Vesturlandi. Slæmt tíðarfar um vorið og sumarið er líklegasta skýringin. Afföll á 2022 árganginum á Norðausturlandi eru þegar orðin það mikil í lok sumars að óvíst er hvort að sú uppsveifla í stofnstærð sem hófst í 2021–2022 haldi áfram. Almennt hefur afkoma unga versnað frá síðustu aldamótum samanborið við áratugina á undan.

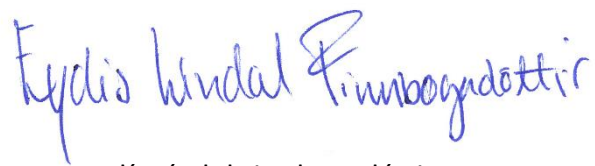
Veiðistjórnun byggir á sölubanni á rjúpum, takmörkun á fjölda veiðidaga og hvatningu til veiðimanna um að sýna hófsemi. Árlega er gefin út tala fyrir ásættanlegan afla. Veiðistjórnun hefur gengið ágætlega og veiðiafföll hafa lækkað en þó ekki jafnmikið og stefnt var að. Veiðimenn breyttu háttalagi sínu frá og með 2005 og hafa sótt á svipaðan máta allar götur síðan. Sóknarmunstur þeirra er þó þannig að tilhneiging er til að veiða umfram ráðgjöf þegar rjúpnastofninn er lítill en undir ráðgjöf þegar stofninn er stór. Breytingar á dánarstuðlum eru þó aðrar en við var búist samanborið við það sem sagt var hér að ofan.

Veiðistofn rjúpunnar er metinn 297 þúsund fuglar haustið 2022 og ráðlögð veiði er um 26 þúsund fuglar eða um 6 fuglar á veiðimann. Miðað við hvernig veiðimenn svara breytingum í stærð rjúpnastofnsins má telja nær öruggt að raunveruleg veiði verði yfir 30 þúsund fuglar verði fyrirkomulag veiða með svipuðum hætti og undanfarin ár.

Rjúpan er lykiltegund í fæðuvefnum og m.a. forsenda fyrir tilvist fálka. Hún er á Válista sem tegund í yfirvofandi hættu. Í ljósi þessa alls leggur Náttúrufræðistofnun mikla áherslu á að hvergi verði slakað á í þeirra viðleitni að draga sem mest úr heildarafföllum rjúpunnar og afli verði ekki umfram um 9% af veiðistofni.

Virðingarfyllst,

Eydís Líndal Finnbogadóttir
Forstjóri Náttúrufræðistofnunar Íslands

